

KÄLLA TILL LIV – PASTORAL HANDLINGSPLAN FÖR DOP

**DELAR AV SLUTRAPPORT FRÅN PROJEKT
070615-091215**

Svenska kyrkan
LUNDS STIFT

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	sid 3
Projektbeskrivning	sid 3
Vad står det i Svenska kyrkans grunddokument kring dop	sid 4
Handlingsplaner för dop	sid 7
Material som producerats	sid 7
Projektgruppens fördjupningarna	sid 8
Dop i barnbiblar – Eva	sid 8
Luthers katekes om dopet	sid 10
Dop historiskt	sid 11
Dop i konfirmandmaterial	sid 12
Frälsarkransen	sid 13
Dopsajter	sid 13
Veckotidningar och magasin	sid 14
Annonser från församlingar	sid 15
Dopets mönster i dagstidningar	sid 15
Dopets mönster i modern film	sid 16
Dop i andra kyrkor, samfund	sid 18
Analys och slutsatser utifrån övergripande mål	sid 20
Analys och slutsatser utifrån direktiv	sid 22
Lista över bilagor	sid 25
Litteraturlista	sid 25
Lista över hemsidor	sid 25

KÄLLA TILL LIV – PASTORAL HANDLINGSPLAN FÖR DOP

När projektet ”Källa till liv - pastoral handlingsplan för dop” startade för knappt 3 år sedan var det en entusiastisk projektgrupp där nog ingen av projektdeltagarna kunde ana vilken krokig, guppig och eftersatt väg vi gav oss in på. En väg där grunden tydligt bär, men en väg som inte underhållits på ett stort antal år. På många sätt kan man säga att vi upptäckt att Svenska kyrkan helt enkelt bara kört på rutin kring dopfrågan.

Vid projektets start upptäckte vi att samtalen kring dop var tvungna att starta i den egna upplevelsen och erfarenheten. Frågor som: ”Vad vet jag om mitt eget dop? Vilken betydelse har dopet i mitt liv?” var sådant man aldrig tidigare pratat om med någon annan. Dessa samtal blev en värdefull ingång till de samtal som sedan följde kring frågorna: ”Varför är dopet centralt för Svenska kyrkan? Hur hjälper vi som församling människor att leva i sitt dop?” Efter dessa samtal startade arbetet med att ta fram en pastoral handlingsplan för dop.

Att under lång tid få samtala, reflektera och analysera dop tillsammans med en mängd medarbetare från församlingar i Lunds stift har varit viktigt, känts angeläget och har för flera av oss inblandade inneburit en personlig fördjupning kring vad det innebär att vara människa och att vara församling. Förståelsen för dop och vad det innebär att leva i sitt dop har blivit tydlig, dopet som riktninggivande i allt vi gör har blivit självklart.

Under projekttiden har projektgruppen vid flera tillfällen varit tvungna att ändra riktning för att försöka nå de uppsatta målen. Det har varit en färd likt en berg- och dalbana. Även detta kan ju liknas vid att leva i dopets mönster, från liv till död till liv.

Asarum 20091215

Lena Andersson

Karin Sundmark

Eva Andersson

Henrik Feldt Staffan Plantin

PROJEKTBESKRIVNING

Den projektbeskrivning vi hade att följa innehöll ett övergripande mål som kan sammanfattas så här: Deltagande församlingar i projektet ska få en fördjupad förståelse kring vad det innebär att vara församling utifrån dopet. Dopet ska bli riktninggivande för all verksamhet i dessa församlingar. Onödiga hinder för dop ska undanröjas. Dopet ska bli en levande verklighet för den enskilde och i församlingens liv.

De konkreta projektmålen var att tio församlingar i Lunds stift vid slutet av maj månad 2009 skulle tagit fram en handlingsplan för dop. Denna skulle innehålla en övergripande pastoraltelogisk reflektion, praktiskt förankrade modeller för inbjudan till dop, samt för dopfördjupning, dopuppföljning och dopaktualisering. Man skulle också ta fram en modell för hur handlingsplanen skulle implementeras i församlingens liv och verksamhet. Målet var också att församlingarna skulle ökat sin dopstatistik vid slutet av år 2009.

Ett annat projektmål var att erfarenheterna från projektet skulle dokumenteras och kommuniceras till församlingarna i Lunds stift.

Givna direktiv var att projektgruppen skulle vara observant på vilken underliggande syn på gudstjänst, församling, kyrka, Gud, människan och världen som speglas i genomförandet. Gruppen skulle beakta de förväntningar som finns på kyrkans bemötande i samband med dop respektive dopuppföljning.

VAD STÅR DET I SVENSKA KYRKANS GRUNDDOKUMENT KRING DOP

I starten av projektet studerade projektgruppen Bibeln och de dokument (Kyrkoordningen, Den svenska Kyrkohandboken, I dialog med barn, Dop och Kyrkotillhörighet – ett pastoralt program: Mitt i församlingen 1995:4) som är eller har varit styrande för Svenska kyrkans arbete kring dop och dopuppföljning. Många frågor väcktes. Flera av dessa har besvarats under projekttiden medan andra upptäckter och frågor är sådana att vi burit dem med oss under hela projekttiden. Vi har ställt dem till projektförsamlingarna och i de andra församlingarna som vi har haft förmånen att få möta i samtal under projekttiden. Vi väljer att presentera våra frågor och reflektioner nedan i den form som de dök upp.

Kyrkoordningen och Kyrkohandboken

Gudstjänst och församlingssyn kring dop

19 kapitlet i Kyrkoordningen handlar om dop. I inledningstexten står bland annat: *”Dopet är en engångshandling, vid vilken Gud treenig tar upp människan i sin gemenskap och för henne in i sin kyrka och församling. Dopet sker därför vanligen i församlingens gemensamma gudstjänst.”*

Denna markering av att dop bör ske i församlingens gudstjänst står enbart i inledningen, det finns alltså inte med i någon av paragraferna som följer. Var och när dop ska ske är en fråga som ofta kommer upp i samtal om dop. En del församlingar har beslutat att alla dop ska ske i huvudgudstjänsten medan andra församlingar döper i hemmet, i naturen, vid havet med mera. Vi i projektgruppen kunde konstatera att vi alla hade valt att döpa våra egna barn i fristående dopgudstjänster. Detta är intressant eftersom vi alla är medarbetare i Svenska kyrkan och att vi själva många gånger i vår yrkesroll uppmanat människor att döpa barn i församlingens huvudgudstjänst.

I Kyrkohandbokens allmänna anvisningar för dop står: *”att dopet normalt firas som församlingsgudstjänst, antingen i form av fristående dopgudstjänst eller infogat i annan församlingsgudstjänst”*. Vi tolkar detta som att fristående dopgudstjänst är en församlingsgudstjänst och ställer frågan: Hur kommer det sig att församlingar menar att dop ska/måste ske i söndagens huvudgudstjänst?

Många kyrkotillhöriga föräldrar låter fortfarande döpa sina barn, det är en familjetradition. Svenska kyrkan ges därför genom dopet en självklar möjlighet att vara en del av människors vardagsliv. När ett barn föds vill många samla släkt och vänner för att tacka. Det sker genom riten dopet. Vad är det som är viktigt med riten? Kan det vara så att kyrkans medarbetare har en uppfattning om riten (*Gud treenig tar upp människan i sin gemenskap och för henne in i sin kyrka och församling*) som skiljer sig från den uppfattning som de som önskar dop har (familjetradition)? Hur kan dessa uppfattningar mötas och utgöra en fullvärdig rit för alla?

”Gud treenig tar upp människan i sin gemenskap och för henne in i sin kyrka och församling.” Begreppet församling uppfattar projektgruppen med betydelsen ”leva med församlingen”. Varje församling måste därför först definiera begreppet församling innan man kan svara på frågan ”Vad innebär det att leva med församlingen?”

KO 19 kap §2 *”Ett barn får döpas när dess vårdnadshavare begär.”*

Vi undrar: Vem kan då neka att döpa? Vi vet att det fortfarande förekommer att familjer nekas dop av olika skäl till exempel att församlingen anger att det bara är möjligt att få dop i huvudgudstjänst.

KO 19 kap §7 *”Som fadder kan någon antecknas som är döpt och är villig att dela ansvaret för den döpta personens kristna fostran.”*

Vi tycker att det står för lite i texten. Det finns inget i texten om vad vi som kyrka kan erbjuda faddern. Man kan lägga till en fadder efter dopet, men det går inte att ta bort en fadder. För många människor är det en fin möjlighet att i efterhand lägga till en fadder. För några är det besvärande att fadder inte kan strykas. Men liksom dopet varar hela livet, så gör fadderskapet det också.

Kyrkotillhörighet och dop

I Kyrkoordningens inledningsord står vidare: *”Kyrkans uppdrag är att alla människor ska nås av erbjudande om dop”*. Begreppet ”alla människor” är intressant. Menas här alla som tillhör Svenska kyrkan? Vad är innebörden i ”alla-perspektivet”? I KO 19 kap §8 står att: *”Församlingens kyrkoherde skall innan ett barn uppnått sex månaders ålder informera föräldrar om dopet och om bestämmelserna för kyrkotillhörighet samt erbjuda dem att låta döpa sina barn.”* Vad skulle Jesus säga om detta? Har detta med kyrkotillhörighet att göra?

KO 19 kap §8 och §9 handlar helt om information om kyrkotillhörighet och dop. Hur går informationen till? Hur ser det ut i församlingarna? När det skickas ut information, skickas den enbart till kyrkotillhöriga? Kan vi köpa register över alla födda som till exempel Semper gör för sina reklamutskick?

Dopundervisning

I Kyrkoordningens inledningsord står vidare: *”Det är församlingens uppgift att ombesörja att dopundervisning sker”*. Ordet *undervisning* måste definieras. När det gäller dop av barn sker undervisningen till föräldrarna före dopet, och som stöd till familjen i regel efter dopet genom det vi kallar dopuppföljning. När man talar om dop av vuxna så ska undervisning erbjudas och ske före dopet. Vi ställer frågan: Ska dopet ses som en examen? Är ”att leva i mitt dop/min tro” att se som en ständigt pågående undervisning? I missionsbefallningen står det först döp och sedan undervisa! *”... döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er.” (Matt 28:19)*

En annan fråga som vi ställer är: Vem är vuxen? Var går gränsen? Samtycke ges exempelvis av 17-åringar. Vad gäller då för 15-åringar?

Människosyn

I Kyrkoordningens inledningsord står vidare att dopet innebär en *”ny födelse, ut ur syndens och dödens sammanhang”*. Vilken människosyn visar denna formulering?

Begreppen synd och skuld finns också i de två dopbönerna över vattnet, i Den svenska kyrkohandboken. En har uttalade formuleringar om synd och skuld och den andra har det inte. *”Sänd ditt ord och din Ande, så att de som nu skall döpas i detta vatten blir renade från syndens skuld” (Dopbön 1).* *”Vi tackar dig för att du gör detta vatten till en nådens källa och ger dem som här skall döpas del i din Sons segerrika död och uppståndelse” (Dopbön 2).* Vad uttrycker detta? Skulle ”syndbegreppet” bli enklare att förstå om det inte kopplas till individen utan till hela mänskligheten?

Dop och miljö

KO 19 kap §1 står att *”Dopet ska ske i Faderns och Sonens och den helige Andes namn med rent vatten...”* - detta innebär en miljöaspekt. Det är viktigt att lyfta fram när vi i övrigt talar mycket om skapelsen och vår roll som dess förvaltare. Det är också detta som är gemensamt och grundläggande för alla kristna dop.

I dialog med barn, 1999

Här finns tankar om förvalterskap. Skriften har ett annat språk än Kyrkoordningen. Den är en grund för Svenska kyrkans arbete bland barn 0-14 år. Materialet kan med fördel användas när man ska definiera församlingens dopuppföljning för barn 0-14 år. Här står att församlingen påtar sig ansvaret att stärka föräldrarollen, att församlingen skall göra dopets gåva tydlig för alla barn. Vidare formuleras dopet som en kärleksförklaring och tillhörighet (nåd) och att genom medveten dopuppföljning stärks dopet i församlingen.

Dop och Kyrkotillhörighet – ett pastoralt program (MIF 1995:4)

Inför att kyrkotillhörighetsreglerna skulle ändras 1 januari 1996 uppdrogs åt Svenska kyrkans församlingsnämnd att utforma ett pastoralt program. Detta dokument är en god genomarbetning av dopet i Svenska kyrkan och känns fortfarande som något som borde hållas aktuellt i alla församlingar. I och med Kyrkoordningen 2000 försvann obligatoriet för församlingen att ha en doppastoral. Församlingsintstruktionen är nu det dokument som visar på församlingens vision, mål och arbete.

MIF 1995:4 är ett material som kan användas av församlingar som underlag när de formulerar den del i sin församlingsinstruktion som handlar om dop och dopuppföljning.

Samband dop och kyrkotillhörighet

På sidorna 7 och 8 står att det i Svenska kyrkans tradition alltid funnits ett samband mellan dop och kyrkotillhörighet. *”I 1686 års kyrkolag uttrycktes det sambandet genom att föräldrarna ålades att inom åtta dagar bära barnet till dopet. Det var i ett samhälle där det var en medborgerlig plikt att tillhöra kyrkan ... Sedan dess har samhället förändrats. Enhetssamhället har brutits upp och därmed har också Svenska kyrkans ställning förändrats.” (sidan 7) ”enligt beredningens uppfattning ligger ansvaret för att hävda sambandet mellan dop och kyrkotillhörighet snarare på kyrkan och församlingen än på den enskilde. De nya reglernas genomförande har därför som förutsättning att kyrkan och församlingarna har en genomtänkt strategi för hur man ska erbjuda kyrkotillhörighet genom dop för barn och vuxna och för hur man ska genomföra undervisning för dem som är på väg till dopet.” (sidan 8)*

Kyrkans öppenhet

”Gud vill att vi ska leva i gemenskap med honom” De orden uttrycker grundhållningen för vad kyrkan gör och är.” (sidan 9)

Detta måste prägla församlingarnas attityd i mötet med vår tids människor. Här finner vi stöd i Jonas Bromanders undersökning, Medlem 2004, som visar att många upplever att kyrkan inte är samtida.

”I sitt pastorala handlande måste kyrkan möta människor precis där de befinner sig. Även tveksamma måste få möjlighet att ge uttryck för sin tveksamhet, de längtande efter sin längtan, de okunniga för sin okunnighet. Kyrkan måste gå in i detta möte med Guds hållning – att Gud vill att vi alla skall leva i gemenskap med honom. Det måste alltså finnas utrymme och dynamik i mötet som ger människor möjlighet utifrån sin situation ta steget mot en djupare gemenskap med Gud. Kyrkans medarbetare kan bereda marken för dessa steg genom sin hållning gentemot människor, men kan tyvärr också i olyckliga fall bli ett hinder på vägen.”

Varsamhet och tydlighet är viktigt.

”öppenheten utåt mot alla människor måste vara förankrat i ett tydligt centrum i Kristi närvaro i ordet, dopet och nattvarden, och synliggjord i gudstjänst och församlingsgemenskap, i medmänskligt tjänande i evangeliets anda.” (sidan 10)

Förre ärkebiskopen KG Hammar talar ofta om att, om vi har en tydlig kärna så finns inga begränsningar utåt. Religionspedagogen Groome visar i en modell att när ”min historia” och ”kyrkans historia” möts uppstår kyrka/trosgemenskap. Då uppstår förståelsen för att min egen historia har betydelse för kyrkans växt och att kyrkans historia har betydelse för mitt liv.

Kyrka i dagens samhälle

Författarna fortsätter med ett avsnitt kallat Kyrkan i dagens samhälle. Här är vi kritiska till den brist på definition av ordet familj som används på sidan 11. Man skriver: *”I denna mångtydiga bild av relationer vill kyrkan betona och värna den grundläggande betydelse familjen har för social och religiös samhörighet mellan barn och föräldrar. Därför vill kyrkan stödja familjen som en gemenskap där evangeliet kan slå rot, och där tro och lärjungaskap kan växa.”*

Vi undrar: Vad menas med familjen? Kärnfamiljen/storfamiljen? Vi tycker att familjebegreppet är viktigt, men kyrkan måste fundera på hur hon uttrycker sig när hon säger: familj. Vi tycker att det är bra att det finns ett stycke som heter Kyrkan i dagens samhälle och vi anser att frågan måste hållas levande. Detta också mot bakgrund av Kyrkomötets beslut 2009 om äktenskap.

Dopets teologi

”Dophandlingen är ett sakramentalt tecken, som talar djupare till människan än vad ord kan förmedla.” *”I kyrkans historia har dopet alltid lyfts fram som trons sakrament.”* *”Gemenskapen med Gud innebär en sådan grundläggande förändring att man kan tala om att det är ett nytt liv som börjar i dopet.”* (sidan 12)

Vi vill i projektet fundera över denna ”grundläggande förändring”. Hur kommer detta till uttryck i församlingen när vi talar om dop? Vi tolkar detta som, att ett nytt liv som börjar i dopet inte förutsätter att det lilla barnet förstår detta.

”Tron är Guds gåva som oförtjänt räcks människan i dopet, men på samma gång är tron också människans svar på Guds gåva, ett svar som fortgår hela livet...” (sidan 13)

Hur arbetar församlingarna för att göra detta tydligt?

Mål och modeller

Från sidan 24 och framåt beskrivs mål och modeller för pastoralt handlande. Här behandlas ansvaret för dop, där uppgiften läggs på församlingen och formellt på kyrkoherden, samtidigt som det innebär ett delat ansvar mellan kyrkoråd, medarbetarlag och engagerade i församlingen för att öppna vägar in i de döptas gemenskap. Detta måste ske genom ett måldokument som är anpassat till församlingen. Författarna framhåller att de nya förhållandena från och med 1996 innebär att dopet på ett tydligare sätt måste sättas i ett sammanhang som leder in i lärjungaskap. Vi vill att församlingarna arbetar med frågan: Hur ser detta ut hos oss?

HANDLINGSPLANER FÖR DOP

Det är åtta pastorat som tagit fram handlingsplaner för dop, Kirseberg, Nättraby-Hasslö, Lyckå, Klippan, Kropp, Perstorp, Kvidinge och Asarum. Dessa ser väldigt olika ut och befinner sig dessutom i olika faser, en del av dem är klara medan andra bara precis är påbörjade. Man får se dessa som olika exempel på Pastoral handlingsplan för dop. Handlingsplanerna ligger som egna dokument på Lunds stifts webbsida och där på dopsidan.

När man tackade ja till att delta i projektet hade man redan en tanke kring vilka områden och åldrar som handlingsplanen skulle gälla för. Projektgruppens mål har varit att planen skulle gälla för alla åldrar, men varje församling har själv fått avgöra vilken omfattning som deras ska ha. Det har inte funnits någon i förväg bestämd mall för handlingsplanen mer än att den skulle innehålla en pastoraltelogisk reflektion, vision, mål och som sedan följs av hur man konkret uppnår målen.

MATERIAL PRODUCERAT SOM RIKTATS TILL FÖRSAMLINGAR

För att hjälpa församlingar att få en fördjupad förståelse för dop och genom detta undanröja hinder för dop producerade projektgruppen själva eller tillsammans med andra en del material där dop stod i centrum. Dessa material ligger som egna dokument på Lunds stifts webbplats och där på dopsidan.

- Studiehäftet - Källa till liv
- Dopsajten – www.dopsajten.se
- Dopoperatoriet - Levande vatten
- Dopbevis
- Fadderbrev

PROJEKTGRUPPENS FÖRDJUPNINGARNA

Projektförsamlingarna och projektgruppen arbetade samtidigt kring det övergripande målet med att få en fördjupad förståelse för dopet men utifrån olika aspekter. Här följer de fördjupningar som projektgruppen gjort.

Dop i barnbiblar

I församlingar används en mängd olika biblar för barn. Berättelser man får som barn sätter ofta spår och är sådant man bär med sig i resten av livet. Därför tyckte vi att det var viktigt att se vad som förmedlas i barnbiblar kring dop. Vi har titta på fem biblar och jämfört texterna med varandra.

1. Bibeln berättar – Jennifer Rees Larcombe – Libris 1992
2. Bibel för barn – Karin Andersson, Lisa Dersell och Inga Wernolf – Verbum, 1995
3. Stora berättarbibeln – Bob Hartman och Krisztina Kallai Nagy – Argument 2008
4. Bibeln i berättelser och bilder – Johannes Möllehave – Verbum 2008
5. Bibeln från början till slut – Murray Watts – Libris 2000
6. Bibeln för de minsta – Engelsk-Svensk text – Ingall Hellman-Bergsten - Libris 2001

Jesu dop

Första frågeställning var: Hur skildras Jesus dop i barnbiblar? Vi tittade specifikt på följande:

- Släktskapet mellan Jesus och Johannes
- Det profetiska budskapet
- Johannes kallelse
- Dopet reningsbad från synd, omvändelse
- Johannes ovärdighet (Att han var den som berättade om Jesus och inte själv var mästaren)
- Guds vilja
- Duvan, ande, Gud som talar
- Uppenbarat att Jesus är Messias och hans uppgift

1. Bibeln berättar

Dopet nämns inte i titeln som är: ”Vilden i öknen”. I övrigt så belyses alla de andra punkterna.

2. Bibel för barn

Det finns två kapitel som berör frågan: ”Johannes döparen” och ”Jesus döps”. Här ges konkreta exempel på hur människorna ska ändra sig och leva som Gud vill. Det verkar som om Johannes genast vet att det är Jesus som är Messias. Det sägs inte att det är Guds vilja att Johannes ska döpa Jesus, utan det är Jesus som säger: ” Gör nu som jag säger.” Det framgår vad som är Jesus uppgift men inte att det är något nytt som startar i samband med dopet och ingenting om vad människorna själv ska göra. På uppslaget efter dessa berättelser finns en jättefin text som knyter samman Gamla Testamentet och Nya Testamentet och förklarar Jesu närvaro på jorden.

3. Stora berättarbibeln

”Jesus döps” heter ett kapitel. Här finns inget med om släktskapet, det profetiska budskapet, kallelsen eller Jesus uppgift. Man talar mycket om omvändelse fast på ett märkligt sätt.

4. Bibeln i berättelser och bilder

”Jesu dop” är rubriken på ett kapitel. I denna barnbibel finns inget med om profetian eller Johannes kallelse. Här poängteras att en ny tid börjar i samband med Jesu dop. En dikt om dopet avslutar berättelsen.

5. Bibeln från början till slut

Ett kapitel heter ”Jesus döps av Johannes döparen”. I texterna hänvisar man till bibelställen. Allt

ovanstående finns med förutom Jesu uppdrag.

6. Bibeln för de minsta

Här finns inget kapitel med någon rubrik kring dop. Det enda som finns med är släktskapet mellan Jesus och Johannes.

REFLEKTION

Som ledare måste man verkligen läsa igenom vad som står i barnbiblarna och jämföra med den vanliga bibeln. Man måste också titta på vad bilderna förmedlar till barnen. I arbetslaget är det också bra om man tittar på olika barnbiblar och kommer överrens om vilken bibel man tycker är bäst att använda i verksamheten. Har församlingen bibelutdelning till barn är det också viktigt att man noga valt vilken bibel man ger barnen.

När det gäller Bibeln för de minsta så har den en text som man lika gärna kunde låta bli att läsa. Texten undervärderar barns förmåga att ta till sig bibelberättelser. Här finns ingen substans överhuvudtaget, inget budskap och framför allt inget som väcker något intresse. Slutsats är att det verkar som om författaren tycker att det räcker med söta bilder till små barn.

Ett annat exempel som är ännu värre är Stora berättarbibeln, där man hela tiden talar om Jesus som den enastående. De dumma människorna tror att det är Johannes som är den enastående på grund av att han går klädd i kamelhårsskjorta och äter gräshoppor. Människorna ska omvända sig för att inte göra Gud ledsen. När Jesus dyker upp blir det något hemligt samförstånd mellan honom och Johannes där det igen poängteras att han är enastående. Man pratar också omväxlande om Far och Gud. Jesus ska äntligen börja göra det Far vill. Man får känslan av att han var en olydig son. Det står ingenting om vad han ska göra eller meningen med dopet. När man läser denna text undrar man om det är översättningen som gör att texten blir så märklig?

Dop och församling

Efter att ha tittat på texterna om Jesu dop fortsatte vi att titta på samma biblar igen och sökte då efter vad som skrevs om följande:

- När Jesus ger uppdraget att döpa, missionsbefallningen
- Finns det något om barn som döps?
- Hur beskrivs den första församlingen?
- Hur beskrivs uppenbarelsen

1. Bibeln berättar

Det står ingenting om att Jesus säger att vi ska döpa. Det står inte heller något specifikt om att barn döps, däremot står det att många människor skyndade till Johannes för att döpas, vilket borde inbegripa hela familjer. Står inte något tydligt om församling, däremot står det på flera ställen att de som missionerade lämnade efter sig nya grupper av kristna. Uppenbarelsen beskrivs genom att Jesus låter Johannes få se in i himlen och ner i helvetet och att alla som blivit lärjungar står skrivna i Guds bok.

2. Bibeln för barn

I pingstberättelsen säger Petrus till folket att ångra sina synder och låta döpa sig. Här står det tydligt hur församlingen bildas, men inget om barn som döps. Det står mycket om hur Paulus med flera reser runt och missionerar. Även här är det Johannes som skådar himmelriket men det står inget om helvetet.

3. Stora berättarbibeln

Skriver inget om att Jesus vill att vi ska döpa. Samma som i Bibeln för barn i pingstberättelsen. Denna bibel slutar med Paulus som lider skeppsbrott!

4. Bibeln i berättelser och bilder

Här står inget om uppdraget att döpa, inget om barn som döps. Pingsten tar upp nattvarden, men inget om dop. Däremot förklarars dopets betydelse väldigt noga i berättelsen om Paulus, från död till liv, pånyttfödelse och att människor ska låta döpa sig. Även här beskrivs uppenbarelsen för Johannes, men bara den positiva bilden.

5. Bibeln från början till slut

Även i denna barnbibel finns inget skrivet om uppdraget att döpa eller barn som döps. I berättelsen om pingsten står det att människor ska omvända sig och låt sig döpas. Står också hur de blev fler och fler som blev kristna. Under rubriken ”Vi behöver varandra” skriver man: Att följa Kristus är inte bara något som har med den enskilde att göra. Man pratar om att alla är del av Kristi kropp och så vidare. Uppenbarelsen finns med men också här bara positivt beskriven.

6. Bibeln för de minsta

I denna bibel står det överhuvudtaget inget om att vi ska döpa, inget om barn som döps inte heller någon annan. Uppenbarelsen beskriver bara himlen, här talar man också om att bo i himlen!

Det finns en bibel för riktigt små barn som heter **Pekbibeln** – Lars Steiner – Rabén o Sjögren 2006, denna bibel består av färgglada bilder som är ganska tilltalande, den slutar med Påskberättelsen men saknar en tydlig uppställningsbild!

REFLEKTION

Det står inte mycket i barnbiblarna om uppgiften att döpa, det står att människorna skulle skynda att låta döpa sig, men inget om att de sedan skulle fortsätta döpa. Inte heller står det så tydligt om församling. I de biblar som har med Uppenbarelsboken är berättelsen ganska likartad, Johannes får blicka in i himlen. I någon av biblarna får han även se hur det ser ut i helvetet. En sak som vi reagerade på i Bibeln för de minsta är att man där talar om att man får komma till Gud och bo i himlen. För oss blir det en bild av Gud uppe bland molnen.

Som avslutning vill vi påstå att barnbiblarna har väldigt många brister och att de ges ut utan större omdöme. Vi önskar att man precis som vid utgivningen av Bibeln 2000 hade tillsatt en kommitté av kunnigt folk som hade tittat på hur man anpassar bibelns texter till barn utan att göra dem urvattnade. Barn har sin livserfarenhet och utifrån den reflekterar de och tolkar texterna på sitt vis. Vi borde vara mer uppmärksamma på detta och föra goda samtal med barnen, deras bibeltolkningar har med all säkerhet mycket att lära oss.

Luthers katekes Om dopet

Svenska kyrkan är en Luthersk kyrka. I Luthers lilla katekes har reformatorn Martin Luther formulerat vad dopets sakrament innebär i det fjärde huvudstycket. Här finns frågor som till exempel: Vad är dopet? Vilken nytta medför dopet? Luther svarar själv kort och kärnfullt. Hans frågor är de samma som vi ställer oss idag. Svaren är också relevanta, men vi tycker att de är svåra att använda år 2009. Därför gjorde projektgruppen ett försök att formulera om Luthers tankar om dopet till modern svenska. Här är resultatet!

Vad är dopet?

Dopet är inte bara vatten, utan det är vatten som är välsignat av Gud och som hör ihop med Guds ord.

Vilka nytta medför dopet?

Dopet ger oss förlåtelse för våra brister. Vi räddas från det onda och den onde. Alla som tror på Gud och Guds löften får evigt liv.

Vilka är dessa Guds ord och löften?

Den som tror kommer till himmelen och den som inte tror får stå till svars inför Gud.

Hur kan vatten åstadkomma en så kraftig verkan?

Det är Guds ord som gör verkan. Detta hänger ihop med vattnet och tron. Utan Guds ord så är det bara vanligt vatten. Med Guds ord blir det ett dop.

Vad betyder dopet i vatten?

Varje dag ska vi reflektera över våra handlingar och förändra det som vi blivit fel. Ständigt gör vi saker som vi inte vill och som drar oss bort från Gud. Vi har varje dag möjlighet att lämna det som blivit fel bakom oss och börja om. En ny människa kan växa fram. Tillsammans med Gud får vi leva det nya livet i evighet.

Dop historiskt

Nils Arvid Bringeus är professor emeritus i etnologi vid Lunds universitet, han är också präst i Svenska kyrkan. Under 70- och 80-talet var han en av de som skrev mycket inom ämnen som seder och bruk. I hans böcker kan man läsa om hur våra seder och traditioner blivit till och hur de sedan utvecklats under åren. I boken "Livets högtidsdagar" har jag läst om dopet. Här följer en kort sammanfattning.

Ritualer i hemmet inför dop

Det var viktigt att bada barnet så fort som möjligt efter förlossningen, detta vatten skulle rena – lögevatten. Det fick inte vara vilket vatten som helst, det fick inte hämtas ur sjö eller källa för då kunde näcken finnas med. Det var också vanligt under medeltiden att jordegumman gjorde korstecken på barnets huvud och bröst innan det badades. En annan ritual var att gudmor, innan dopet, tre gånger frågade föräldrarna: -Vad är barnets namn? Då skulle föräldrarna svara. -xxxxx i Gud Faderns, Sons och Den Heliga Andes namn, Amen.

Två delar

Det medeltida dopet var i två delar, en utanför kyrkans dörr eller i vapenhuset, även här frågade prästen efter barnets namn, detta upprepades sen två gånger till i själva dopet.

Kampen mellan det onda och goda

Hela dopet var en kamp mellan prästen och det onda, med många symboliska handlingar som symboliserade denna strid till exempel så blåste prästen barnet i ansiktet för att få de onda makterna att vika, lade händerna på barnets huvud för att markera att barnet tillhörde Gud, strödde salt på barnets tunga och sa: -Mottag vishetens salt, för att Gud må vara dig nådig. Prästen talade också direkt till den onde: -Jag besvär dig, du onde ande, i Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn att du går ut och viker från denna Guds tjänare. Han nedkallade också de himmelska härskarorna till hjälp. Att prästen talade latin ansågs extra kraftfullt. Effata-ceremonin, innebar att prästen rörde vid barnets öra och näsa med spott samtidigt som han uttalade Kristi ord till den dövstumme: -Effata, upplåt dig. Det smordes med frälsningens olja på bröstet. Barnet måste också genom faddrarna avsäga sig djävulen och instämma i att han/hon ville döpas. Det hela avslutades med att prästen sänkte barnet tre gånger i dopfontens grav .

Faddrar

Som faddrar valde man ofta personer av en socialt högre rang än man själv. Dessa skulle inte bara se till barnets kristna fostran utan också försörja barnet om det behövdes. Det var en stor ära att bli tillfrågad och man kunde inte neka.

Dopkalas

När faddrarna lämnat barnet efter dopet var det dags för barnsöl eller kristnagille. Vid dessa kalas var naturligtvis faddrarna hedersgäster, modern till barnet fick inte delta då hon inte var kyrktagen

och därför inte kunde ta folk i hand. Kalasen var mycket till för att visa uppskattning mot faddrarna som dels hade fått ge pengar till präst och klockare, men också gåvor till barnet. Vanliga gåvor var föremål av silver. Var faddrarna rika kunde det vara en silverbägare, men vanligast var en silversked.

Dopklänning

Den vita klänningen som de flesta döps i idag påminner om den medeltida dopklädnaden. Under en längre tid var dopdräkten kulört, men detta försvann när kyrkdopen upphörde och det blev under empiritiden vanligt med ljusa dopklänningar, den helt vita kom inte förrän senare. Till dessa hörde ofta dopmössor eller dophättor.

Dopljus

Det medeltida dopet avslutades med att ett brinnande ljus sattes i dopbarnets högra hand. Detta var ett moment som man tagit över från den romersk-katolska kyrkan. Denna ceremoni togs bort 1614. Dopljus började förekomma igen på 1920-talet. Att överlämna ett ljus till barnet började man med långt senare, det blev vanligt i mitten av 1970-talet.

Dop i konfirmandmaterial

Som en fördjupning har vi tittat på olika konfirmandmaterial för att se vad dem säger om dop. Hur har materialen förändrats från 80-talet fram till 2000-talet.

Det handlar om dig av Jan Carlquist och Leif Kristiansson, Verbum förlag 1980

I materialet beskriver man dopet som en gåva. En gåva som alla har rätt till. Man är väldigt fokuserad på barndop och skriver att barndopet är beviset på att Gud bryr sig om oss innan vi bryr oss om honom. Dopet lär också om Gud. Han är den slösande kärlekens Gud. Han vill ha oss som sina barn utan att han har några som helst garantier om att vi kommer att leva efter hans vilja.

Kommentar: Ett ganska sockersött material. Man lyfter inte fram något av det svåra i dopet. Perspektivet från död till liv finns inte alls med. Stor tyngdpunkt läggs vid att Gud är kärlek och alla är välkomna till dopet. Kanske speglar detta den tid vi levde i då.

Närkontakt av Mikael Hansson och Lars-Eric Ränner, Verbum förlag 1997

Dopet beskrivs som en gåva. I dopet lovar Gud att vara med oss. Man får medlemskap i kyrkan och den världsvida kyrkan. I detta material lyfter man på ett tydligare sett fram mönstret från död till liv. Man lyfter också flera områden som kan vara bra att som konfirmand veta mer om till exempel kläder, dopfunten, doptårtan, dopfesten.

Kommentar: I detta material går man djupare in på dopets innebörd. Vad innebär det att vara döpt? Perspektivet från död till liv lyfts fram. Man är i detta material ganska beskrivande och förklarande.

Con Dios av Johan Reftel och Kristina Reftel, Argument 2003

Detta material inleds med en tydlig koppling mellan dop och konfirmation. Dopet beskrivs som ett välkomnande från Gud. Konfirmationen ger möjlighet att säga ja eller nej till den tro som vi döps till. Man beskriver dopet och dess innebörd och vad som händer när man konfirmeras.

Kommentar: Ganska enkelt och kortfattat. Stor tyngdpunkt på att vi alla har möjlighet att säga ja till Gud och tron. Det är upp till mig själv!

Via Mystica av Jonas Eek, Beata Åhrman Ekh och Stefan Klinth, Verbum förlag 2007

I detta material beskrivs dopet som att man får ett hemligt tecken. Ett tecken som säger att du alltid hör hemma hos Gud. Även om man går vilse i livet så kommer Gud alltid att leta efter dig tills Gud finner dig. Hur du än känner dig – Gud överger dig aldrig.

Man beskriver tydligt hur dop och konfirmationen hör ihop. Konfirmationen ger möjlighet att ta ställning till sitt dop. Man lyfter också fram att dopet inte behöver vara ett barndop. Det spelar

ingen roll när i livet du döper dig. Löftet om Guds närvaro i ditt liv är detsamma.

Kommentar: I detta material är det tydligt att vi lever i en tid när allt fler konfirmander inte är döpta. Tidigare material har tagit detta mer som självklart.

REFLEKTION

På 80-talet kunde man räkna med att alla konfirmander var döpta vilket påverkade de material som producerades. Materialet från 80-talet var ganska sockersött och tyngdpunkten låg på att beskriva Guds kärlek till oss människor. På 90-talet blev det tydligt att fler konfirmander inte var döpta. Därför försökte man verkligen förklara dopets innebörd och ge konfirmanderna möjlighet att säga ja eller nej till detta. 1996 blev dopet medlemsgrundande, detta har också troligtvis påverkat innehållet i konfirmandmaterial. Under 2000-talet och i det material vi tittat på blev det tydligt att man lyfter fram mystiken i dopet. Vi får ett hemligt tecken, ett tecken på att vi hör hemma hos Gud.

Man kan se tydliga skillnader i de olika materialen beroende på var tyngdpunkten ligger. Givetvis påverkas materialen av den tid vi lever i. Kanske är det så att framtidens material kommer att bli ännu tydligare med vad det egentligen innebär att vara döpt. Detta med tanke på att unga människor idag vill ha svar, man vill veta för att kunna ta ställning. Vad betyder det för mig att vara döpt och på vilket sätt syns det?

Frälsarkransen - Karin

Martin Lönnebos bok Frälsarkransen och allt material som finns runt den är en mycket bra ingång för samtal om dopet. I Frälsarkransen finns pärlor som symboliserar Gud, jag själv, dopet, öken, bekymmerslösheten, kärleken som vi får, kärleken som vi ger, hemlighetspärlor, natten/döden och uppståndelsen. Här finns också 6 avlånga pärlor som är tystnadspärlor. Pärlorna har olika färg. Endast de två kärlekspärlorna är röda, de sitter bredvid varandra på armbandet.

Två pärlor är lika stora och vita: dopets pärla och uppståndelsepärlan. Dessa sitter både långt ifrån varandra på armbandet men också mycket nära – det beror på från vilket håll man flyttar fingrarna. Dopets vita pärla sitter alldeles intill jag-pärlan som i sin tur sitter närmast Guds pärlan endast åtskild av en tystnadspärla. Den vita pärlan manar oss att våga börja om på nytt. Den rymmer dopets löfte om obegränsad nåd och förlåtelse. Det är aldrig för sent.

Uppståndelsepärlan sitter endast en tystnadspärla bort från Gudspärlan. Den vita pärlan står för godhetens seger över ondskan. För hoppet som övervinner oro och rädsla. Den vill frid och ljus.

För ett litet barn som letar likheter och skillnader går det snabbt att se att de två vita pärlorna är alldeles lika och att de genom detta hör ihop. Här kan man starta många spännande samtal som kan pågå hela livet.

Till Frälsarkransen hör ett antal böcker som vänder sig till alla åldrar: Skatten – minsta träningsboken för själen, Själen – lilla träningsboken för själen, Ängeln – handledning till Skatten och Själen, Väven, Spegeln, Dopängeln, Konfirmandängeln, Tröstängeln, andaktsböcker och musikböcker samt CD skivor med inläst material.

Dopsajter

www.barndop.nu

Utgivare: Denna sida är en oberoende webbplats skapad av föräldrar. På sidan finns reklamannonser till olika företag som säljer saker eller erbjuder tjänster som har samband med dop.

Målgrupp: Sidan är så gott som enbart riktad till småbarnsföräldrar. Här finns svar på det mesta som man kan tänkas fundera över när man ska döpa sitt barn. Det finns också förslag till

namngivningsfest och en ordning för denna.

Innehåll: När det gäller dop finns det mycket att läsa historiskt om dop, planering, checklistor, förslag på psalmer och sånger, dop presenter, tårtor mm. När det gäller själva gudstjänsten finns hela ordningen utskrivna. Det står också om faddrar mm.

Dopets mening: Här skriver man klart och tydligt ut att dopet handlar om tre saker: frälsning, rening och löftet om att Gud alltid finns med. Det finns också en sida om nöddop och en ordning för ett sådant. Man talar också i detta sammanhang om ritens betydelse.

www.dopguiden.se

Utgivare: Vet inte vem som gör den, men adressen är co/ Little Big World i Sigtuna. Om man googlar på namnet kommer man till ett företag som säljer leksaker. Även på denna sida finns det gott om annonser.

Målgrupp: Först och främst barnfamiljer, men man nämner också vuxendop.

Innehåll: I princip samma innehåll som Barndop.nu,

Dopets mening: Här hänvisar man också till vad Svenska kyrkan skriver om dopets betydelse. Det som skiljer denna sajten från de andra är att man har ”Fråga prästen och fråga kyrkomusikern”. Det finns också möjlighet att lyssna på psalmer och sånger till dopet. Till faddrarna finns det lite tips om vad man kan göra som fadder efter dopet. Här står också om andra trossamfund och vilka riter de har när det gäller dop eller liknande. Här tar man med både andra samfund och andra religioner.

Allt om dop och barndop - <http://dopet.namnboken.se>

Utgivare: Finns under hemsidan namnboken.se, det framgår inte vem som är ansvarig. Har finns också annonser vid sidan men av ett något annorlunda slag, bland annat om mindfulness, kristna böcker och doptal.

Målgrupp: Riktat sig mest till barnfamiljer men inte fullt så uttalat som de två andra. Står också att det inte finns någon övre gräns för i vilken ålder man kan bli döpt.

Innehåll: Ganska likt de andra, något mer fokus på själva dopet. Stödjer sig också på vad som sägs i Svenska kyrkan om dop. Man talar också om att dop inte behöver ske i kyrkan utan även kan göras i hemmet. Även här berättar man om nöddop. Något märklig definition av dopklännings betydelse.

REFLEKTION

Det är välgjorda sidor som säkert kan vara till stor hjälp för föräldrar. Den har tydlig anknytning till Svenska kyrkan och man är inte rädd för att tala om dopets betydelse. På de första två sidorna finns också möjlighet för föräldrar att fråga och dela erfarenheter bland annat genom blogg. Dop i andra åldrar är något som man nämner väldigt lite, det mesta har fokus på spädbarn. Detta syns tydligt i utbudet av till exempel presenter, kläder, inbjudningar och så vidare. Det är också en risk att man ger väldigt stort utrymme åt allt som ”måste” köpas och anordnas i samband med dopet, man kan till och med köpa färdigskrivna tal. Lätt att det kan bli avskräckande för den som inte har så god ekonomi eller stort umgänge. Annonserna som omger sidorna förstärker detta.

Veckotidningar och magasin med reportage om dop

Föräldrar och barn

I en bilaga beskrivs olika dopfester/namngivningsfester. Det handlar mest om maten och inbjudningskortet, olika klänningar och dräkter till barnet och föräldrarna. Finns några små rutor som handlar om dopet, där finns en hänvisning till Svenska kyrkans hemsida.

Föräldrar och barn/junior Kalastidning

Här visas dop i tre olika stilar, modernt, retro och romantiskt. Det finns beskrivning på hur man syr dopklänningen, recept, inbjudningar och mycket mer. Inte ett ord om varför man döper!

Vi föräldrar

Reportage om bebisens första fest. Här är det korta reportage om olika ceremonier till exempel dop, muslimskt barnvälkomnande, barnvälsgnelse, namngivning med flera. I anslutning till reportaget finns ett uppslag med dopklänningar och andra festkläder för bebis.

Veckotidning

I en veckotidning läste jag ett reportage om en NHL spelare som haft dop hemma där man använde NHL bucklan som dopskål. Detta var ett dop som förrättats av präst från Svenska kyrkan.

REFLEKTION

Jag blev förvånad över att det inte skrivs mer om dop i magasin som till exempel Vi föräldrar. Det är ju så att de flesta barn döps. Det verkar som om det blir viktigare och viktigare att göra stora personliga kalas i samband med detta. Därför är det kanske inte så konstigt, även om det känns tråkigt, att de få reportagen som jag hittade uteslutande handlade om festen och inte alls om innebörden av dopet.

Det som helt saknades var symbolerna och deras betydelse. På något ställe var det direkta felaktigheter skrivna, här finns det verkligen en uppgift för Svenska kyrkan att ställa upp och se till att man får rätt beskrivning av olika saker som tillhör dopet. Det som också tydligt framkom var rädslan av att ”trampa någon på tårna”. Skrev man ett ord om dop var man direkt tvungen att skriva något liknande om namngivning. Till exempel var det så på ett ställe där man skrev om vatten och att detta inte var en symbol som kyrkan hade ensamrätt på, utan att man gärna skulle ta med vattnet i namngivnings ceremonin. Det känns som om det handlar om en oerhörd rädsla att tala om den kristna tron och dess symboler. Man kan fundera över varför det är så?

Annonser från församlingar

Lena har haft i uppdrag att kolla hur församlingar annonserar kring sin verksamhet (inte predikoturena). Under vecka 45 och 46, 2009, har denna spaning pågått i Blekinge Läns Tidning. Som exempel, *bilaga 1*. Detta utifrån perspektivet att all verksamhet är dopuppföljning.

REFLEKTION

Annonserna är ofta små, enbart med text och svart tryck. Det är ingen skillnad i utformning om det gäller en kallelse till fullmäktige eller om det är inbjudan till cafékväll. Det är väldigt sällan annonserna sticker ut. Under de två veckorna var det 26 st annonser. På alla förutom fyra var Svenska kyrkans logga med. Jag ställer mig frågor om: Varför annonserar församlingarna och vem är det man förväntar sig ska se dessa annonser? Vill man genom dessa väcka nyfikenhet för kyrkans verksamhet eller är de till för att informera de som redan känner till vad som sker? Är annonsens funktion att få människor att komma till verksamhet eller vill man också visa att Svenska kyrkan finns?

Dopets mönster i dagstidningar

Projektgruppen hade under perioden 29 januari - 23 februari 2009 i uppdrag att läsa sina lokala dagstidningar utifrån ett dopperspektiv. Vad säger artiklar, inlägg, ledare med mera om dopets mönster? Som exempel, *bilaga 2*.

REFLEKTION

Det blev uppenbart hur olika vi uppfattar vad ”Dopets mönster” innebär. Några i gruppen tyckte att hela tidningarna var fulla av beskrivningar på ”Dopets mönster” medan andra nästan inte hittade något. För oss i gruppen blev detta en signal på hur svårtolkat begreppet är.

Dopets mönster i modern film

Under perioden 1 december – 17 april gick varje person i projektgruppen på bio. Detta för att se om man kunde se ”Dopets mönster” i dagens filmer.

Karin såg *Frozen River* av Courtney Hunt med Melissa Leo och Misty Upham

En ensam mamma bor i en husvagn med tonårsson och en 5-årig son. Maken har stuckit med handpenningen till en större och modernare husvagn. Platsen är norra USA på gränsen till Kanada. Kvinnan är uppgiven, söker efter makens bil, finner den stulen av en ung kvinna som bor i indianreservatet. De två kvinnornas liv flätas samman då de smugglar människor i bil, mot betalning, över den frusna floden. Den äldre kvinnan behöver pengar till en ny och modern husvagn. Den yngre kvinnan har förlorat sin make när han drunknade vid en smuggeltur och bilen gick genom isen. Hon är i det närmaste utstött ur indianreservatet på grund av smugglingen. Hon är arbetslös och hennes svärmor har tagit hand om hennes son och hindrar henne från att möta honom.

Dopets mönster blir tydligt för mig. Den frusna floden ger flyktingar möjlighet till ett nytt liv bara de kommer över. Floden ger också de två kvinnorna nya möjligheter till ett annat liv och bättre liv. Kvinnorna möts i sin nöd och genom att de på olika sätt bejakar varandra så hjälper de varandra att växa vidare. Den äldre uppmuntrar den yngre att ta tillbaka sitt barn. Den yngre uppmuntrar den äldre att göra bilfärderna så många gånger att hon till sist kan köpa sitt nya hem. Detta är på inga sätt en gullig film med ett allt igenom lyckligt slut. Den är som livet självt fylld av kamp, smärta och stunder av glädje. En sevärd film. Passar att se med en grupp konfirmander eller tillsammans med en vuxengrupp som utgångspunkt för ett samtal om dopets mönster.

Karin såg japansk tecknad film *Ponyo* av Hayao Miyazaki baserad på HC Andersens *Den lilla sjöjungfrun*.

Filmen skildrar livet vid kusten. En pojke är huvudperson som lever mestadels ensam med sin mamma. Pappan arbetar på en båt på havet. Pojken fångar en fisk i sin spann i en tidvattenspool. Han släpper den igen. Det visar sig att fisken är dotter till en havsgudinna och hennes make. Maken är uppfinnare och kan både leva under vatten och på land. Dottern får tillgång till ett elixir så att hon förvandlas från fisk till människa. Hon kommer till pojkens hus och börjar leva tillsammans med honom och mamman. Havsgudinnans make vill ha tillbaka sin dotter och en tsunami framkallas. Hur den drabbar samhället vid kusten och hur de båda barnen klarar översvämningen och kampen mot den trollkunniga pappan är filmens centrum.

Dop i filmen? Javisst, här finns ju både vatten som tar liv och som ger liv. Här finns människors kamp för dem som de älskar och för hela skapelsen. En film värd att se med alla åldrar. Den innehåller både sagan, myten och verkligheten.

Lena såg *Changeling* av Clint Eastwood med Angelina Jolie och John Malkovic

En film som handlar om den ensamstående mamman Christine Collins i Los Angeles, 1928. Det startar med att hon kommer hem från jobbet och upptäcker att hennes son Walter är mystiskt försvunnen. Hon vänder sig omgående till polisen för att få hjälp med att hitta honom. Mamman ger aldrig upp sökandet. Flera månader senare hittas han av polisen, och mor och son återförenas under pompa och ståt. Men väl hemma är det uppenbart för Christine att pojken som polisen hittat inte är hennes son. Hon startar nu en kamp mot polis och myndigheter för att bevisa att pojken inte är sonen, samtidigt fortsätter hon att leta efter sin son.

Hela filmen var för mig en bild av dopets mönster, men bilden blev som allra tydligast när man följer mamman i hennes energiska letande. När hon går i sin förtvivlan där hemma och plötsligt ringer telefonen, det är polisen som berättar att de funnit hennes son. När hon sedan står på järnvägsstationen och väntar är hon alldeles uppfylld och lycklig, för att direkt när hon ser pojken falla tillbaka i sin förtvivlan eftersom hon ser att det inte är hennes son. Trots detta är det något som lyfter henne och ger henne drivkraften tillbaka att fortsätta leta.

Lena såg Den man älskar av Åke Sandgren med Sofia Ledarp, Rolf Lassgård och Jonas Karlsson

Lena och Alf är ett par som lever ett tryggt. Tillsammans driver de en liten butik. Bakom sig har Lena ett förhållande med en våldsam man, Hannes. Hon utsattes ofta av grov misshandel. En liten bit in i filmen förändras Lenas liv dramatiskt, Hannes släpps ut ur fängelset. De båda möts plötsligt och detta får Lena att börja överväga sin kärlek till Alf. Hon börjar fundera på om hennes relation med Hannes verkligen är avslutad och bestämmer sig sedan för att söka upp honom.

Kampen som utspelar sig inom Lena blev för mig en bild av dopets mönster. Att från den ena stunden till den andra känna hur livet är härligt och allt går sin gång till att i nästa stund känna hur allt svajar. Att inte vara riktigt säker på vad det är som är bärande i livet. Att våga luta sig tillbaka och lita på att livet i sig självt bär en.

Eva såg I taket lyser stjärnorna av – Linn Gottfridsson och Lisa Siwe med Josefine Mattsson

Filmen är baserad på boken med samma titel av Johanna Thydell. Den handlar om Jenna som lever tillsammans med sin mamma. De har sedan länge planerat en resa men det blir inte så då mamman får reda på att hon har cancer. Jenna blir oerhört besviken och arg över detta, samtidigt som hon känner skuld över att hon visar det för mamman. Filmen handlar också mycket om Jennas frustration över att dels vara mitt uppe i sin tonårsperiod och dels leva med en mamma som hon alltmer inser att hon kommer att mista. Samtidigt som hon älskar sin mamma skäms hon över henne och hatar hennes sjukdom och vad den gör med hennes mamma. Även mamman lever i en känslomässig berg och dalbana där hon ska verka glad och vid gott mod samtidigt som hon mer och mer förstår att hon inte kommer att bli frisk. I filmen finns också mormor och när mamman blir väldigt sjuk måste de bo hos henne. Det blir en tydlig kvinnorelation i tre generationer med allt vad det innebär av kärlek, avundsjuka, beroende, omhändertagande och kontroll. Granne med mormodern bor Ullis som Jenna hatar för att hon är så populär hos killarna. Ullis liv visar sig inte riktigt vara så häftigt som Jenna trott och vänskap mellan tjejerna uppstår.

Det som gör att jag tycker att dopets mönster blir tydligt i filmen är det som åsyftas i titeln. Mamman och flickan sätter upp självlysande stjärnor i taket på flickans rum, dessa förmedlar hoppet om att de trots döden inte skiljs från varandra för evigt. Vid ett tillfälle skriver flickan på en lapp: -Om du dör mamma så vill jag inte heller leva. Denna lapp hittar hon senare när mamman har dött, hon kastar så småningom lappen. Denna scen förmedlar att hon trots allt känner livsglädje och vet att mamman någonstans finns med henne och vill att hon ska gå vidare. I slutet av filmen försonas hon också med sin mormor, de har haft ganska stormiga konflikter innan, men nu förenas de i sin sorg men också sin kärlek till varandra.

Staffan såg Max Manus av Thomas Nordseth-Tiller med Aksel Hennie

Under julen 2008 såg jag en film som handlade om den norska motståndsrörels kamp mot den tyska ockupationsmakten under andra världskriget. Motståndsrörelsens kamp mot ondska, svek och hat förbyttes vid krigets slut till befrielse, upprättelse, försoning och återförenande. Här fann jag ett mönster - från mörker till ljus, från död till liv.

Henrik såg Vi hade i alla fall tur med vädret igen av Kjell-Åke Andersson med Rolf Skoglund och Claire Wikholm

För 30 år sedan såg vi Gösta och Gun för första gången, då skulle paret ut på en husvagnssemester med sina barn och morfar. Denna semester blev något misslyckad. Den här gången tar paret en

modern husbil för att åka till Norrland och gå på dotterns bröllop. Gösta tänker även fortsätta till en lappländsk sjö för att sprida askan av sin bästa vän. På vägen till Norrland plockar de upp barnbarnet Magda, hennes knasige pojkvän och en tam råtta. Du kan nog räkna ut hur det slutar.

Jag har sett filmen och funderade över hur man kan se dopets mönster i denna film. Möjligtvis kan man reflektera över att Gösta har lovat att sprida askan av sin bästa vän i en lappländsk sjö. Kanske kan man här se dopets mönster från liv till död och det himmelska. Men jag ska erkänna att det vara svårt att tänka dopets mönster när jag såg denna film.

Dop i kyrkor, samfund och Jehovas vittnen

Vi har tittat på hur man ser på dop i olika samfund och i Jehovas vittnen. Vad är det som förenar och var finns olikheterna? Har vi något att lära av varandra?

Pingstkyrkan

En följd av att ta emot Jesus som sin Frälsare är att låta döpa sig. *Apg 2:38*. I dopet begravs den "gamla människan", och man uppstår till ett nytt liv i gemenskap med Herren. *Rom 6:3-4, Gal 3:27*. Därför måste dopet ske som en följd av tron och inte tvärtom. Pingstkyrkan praktiserar inte spädbarnsdop utan anser att var och en själv måste ta ställning till Kristus. Det beslutet menar Pingstkyrkan att inte föräldrar kan göra åt sitt barn. Dopet i sig frälser inte - tron är avgörande.

Missionskyrkan

Dopet är ett synligt tecken för nytt liv i Jesus Kristus och gemenskap med honom. Det är också ett centralt steg för vägen in i församlingens gemenskap och livet i Kristus. I dopet dör och uppstår den man med Kristus. Det sker med vatten och kan ske vid olika tidpunkter i livet. Dopet är ett och gör att människor blir ett i Kristus. Missionskyrkan förespråkar olika doptraditioner, barndop eller dop vid en senare tidpunkt i livet, man finnas ändå i samma gemenskap.

Katolska kyrkan

Enligt Katolska kyrkans syn är tron en nödvändig förutsättning för att få motta dopet. Det kan vara en vuxen individs tro, ett barns tro eller föräldrarnas tro vid dop av små barn. Om en vuxen som blivit döpt som barn, mottar troendedop betraktar katolska kyrkan detta troendedop som ogiltigt, alltså att det inte är ett dop. Katolsk kyrkan tror att det bara finns ett dop. "Jag bekänner ett dop till syndernas förlåtelse och förväntar de dödas uppståndelse och den kommande världens liv". Katolska kyrkan tolkar detta enda dop på det viset att det bara finns ett dop för alla kristna, och att det är det dopet som sker i Faderns och Sonens och den Helige Andens namn.

Baptisterna

Som baptist menar man att varje enskild människa har kapacitet att söka och utveckla sin personliga tro på Gud. Varje människa är en unik skapelse och har rätt att själv bestämma över sitt liv. Därför menar man att var och en också själv har möjlighet att bestämma när man vill döpa sig. Dopet kallas för troendedop och sker alltid genom nedsänkning. I de allra flesta baptistkyrkor finns en dopbassäng, eller som man kallar det, dopgrav. Baptister praktiserar inte barndop, utan visar istället sin omsorg om barnen i en välsignelseakt.

Ortodoxa kyrkan

Ortodoxa kyrkan menar att människan i dopet befrias från sina synder, föds till ett nytt andligt liv och blir en kristen. Man genomför en smörjelse med myrra. I den smörjelsen får den döpte den Helige Andes kraft att motstå frestelserna och att leva det nya livet i Kyrkans gemenskap. Myrrasmörjelsen sker normalt i anslutning till dopet. Dopet sker med fullständig nedsänkning av barnet.

REFLEKTION

Man kan konstatera att dopet är centralt i nästan alla trossamfund. Vi har dock olika syn på när ett dop ska ske. Inom Svenska kyrkan praktiserar vi ofta barndop och säger att detta är en gåva från Gud. En del av frikyrkosamfunden menar att dopet endast kan tas emot om det föregås av undervisning och en bekännelse i ett så kallat troendedop. Det är viktigt att vi är öppna för varandra och förstår varandras sätt att se på dopet, detta för att kunna lära av varandra. Inom Svenska kyrkan döper vi även vuxna personer. Om dop sker på detta sätt så ska det enligt kyrkoordningen föregås av undervisning. På detta sätt kan man se det som ett troendedop och bekännelse att jag vill leva tillsammans med Gud. Inom katolska kyrkan är man noga med att poängtera att det bara finns ett dop som förenar alla kristna, och att det är det dopet som sker i Faderns och Sonens och den Helige Andens namn. Kanske är det just detta Jesus menar när han säger att vi ska gå ut och göra alla folk till lärjungar, döpa dem i Faderns Sonens och den Heliga Andens namn. Det kanske är mindre viktigt när det sker i livet, i vilket samfund det sker, bara det sker och att vi snarare ger människor möjlighet till att döpas än att sätta upp hinder för dop.

Jehovas Vittnen

Inom Jehovas vittnen praktiseras bara vuxendop. För att vara med i Jehovas vittnen så måste man förstå vad det innebär. Man måste ha läst om sin gudstro, samt varit ute och knackat dörr. Man ska även ha varit på ett möte i Rikets sal där alla i församlingen är speciellt uppmärksammade på den nye medlemmen. Först efter detta så accepteras man som en riktig församlingsmedlem och kan låta döpa sig. Dopet sker genom nedsänkning och är ett bekännelse-dop att man vill överlämna sig åt Jehova. Man överlämnar sig åt Jehova Gud i innerlig bön, lovar att visa honom odelad hängivenhet för evigt.

REFLEKTION

Det är tydligt att det inom Jehovas vittnen krävs väldigt mycket för att bli döpt. Det är många saker som man ska kunna och bekänna. Man måste lämna det gamla livet bakom sig för att gå in i ett nytt. Det innebär att det är en rad saker som den äldste i församlingen/tillsyningsmannen ska kontrollera och en rad frågor som ska ställas. Utifrån sett kan man uppleva det som väldigt strängt. Den gudsbild man inom Jehovas vittnen förmedlar kan inte på något sätt jämföras med den bild som de flesta kristna samfund vill förmedla.

ANALYS OCH SLUTSATSER UTIFRÅN PROJEKTBEKRIVNINGENS ÖVERGRIPANDE MÅL

Vad är det att vara församling utifrån dopet och hur blir detta riktninggivande för all verksamhet?

Det innebär att visa på att Gud är kärlek. Människan är en del av Guds gemenskap och man kan aldrig hamna utanför den. Församlingen ska visa att Guds kärlek är en gåva till oss som är gratis och som erbjuds alla. Vi kan inte förstå allt. Vi måste lita på att Gud bär församlingen. Lita på nåden. Vi måste också vara i nuet och lyssna på människor och ta alla frågor på allvar. Församlingen ska i sin verksamhet visa att varje människa är värdefull, älskad och räcker till som den hon är. Det är därför nödvändigt att låta dopet bli den grund som bär församlingen. Allting i församlingens arbete måste ha sin utgångspunkt i dopet och är därmed att betrakta som dopuppföljning och dopför djupning. För att kunna detta måste man ha reflektion och analys kring vad det innebär.

I en församling finns människor med olika erfarenheter av livet och av tron på Gud. Platsen för både tvivel och trosvisshet finns i den grupp som ödmjukt kan dela detta. I Bibeln står ofta att Jesus talade till lärjungarna men att de inte förstod vad han menade. Detta kan bli en påminnelse för oss att vi inte har alla svar och all kunskap.

Dopets mönster handlar om att vi går genom död till liv. Att dagligen leva i sitt dop innebär att varje människa får leva i mönstret av brustet liv som helas på nytt och på nytt. Församlingen är den plats där varje människa får vara med sin brusthet, sin vilshet och med sitt läkta liv. Det är platsen för allt mänskligt liv hur det än ser ut. Vilket innebär att när vi tar dopet på allvar så upphör församlingen att vara en sluten grupp av människor som endast visar upp livet när det är lyckat. Församlingen blir istället en öppen gemenskap dit människor kan komma i sorg så väl som i glädje.

Allt detta kan sammanfattas i ett förhållningssätt i församlingen:

- Guds nåd bär – vila och verka i det.
- Var närvarande här och nu.
- Ständigt vara beredd på att ifrågasätta det gamla och förändra/pröva nya tankar och handlingar.

Förmedla:

- Du duger/räcker som du är.
- Du är sedd och älskad här och nu.
- Inte hindra andra att hitta vägar till tro.

Hur blir dopet en levande verklighet för den enskilde och i församlingens liv?

För att dopet ska bli en levande verklighet för en församling måste man starta hos de enskilda människorna med att ställa frågan: Vad betyder dopet för mig? för att sedan leda samtalet vidare till frågan: Vad betyder dopet för församlingen? När församlingen tillåter sig detta och tar tid i anspråk för reflektion har man startat en process där mycket av det man gör, som församling, kommer att påverkas på ett sådant sätt att dopet blir en levande verklighet för församlingen.

När församlingen ständigt uppmärksammar dopet i samtal, gudstjänster och verksamheter sker ett medvetande hos den enskilda människan. Samtal om dop ger människor möjlighet att tolka sitt liv. Vad är det att vara kristen? blir en än mer relevant fråga. En församlingsledning eller ett arbetslag

kan aldrig formulera detta i ett vakuum. Men de kan inte heller sätta i gång ett samtal med dem de har att tjäna utan att själva delta i processen och samtalet. Varje människa med ett uppdrag i en församling måste därför ställa sig frågan: Vad innebär det för mig att leva i mitt dop? Vi tror att de flesta människor med församlingsuppdrag har lika svåra brottningsmatcher med dopets betydelse som församlingens övriga medlemmar.

Vilka onödiga hinder för dop har vi upptäckt? Vad har vi gjort för att undanröja dessa?

- Svenska kyrkan har under lång tid pratat för lite om dop. Det har blivit en rutinverksamhet att döpa.
- I den verksamhet som erbjuds som dopuppföljning pratar man nästan aldrig konkret om själva dopet.
- Vi ser att många församlingar erbjuder dop enbart i huvudgudstjänst. Andra församlingar erbjuder endast dop i fristående gudstjänst. Åter andra erbjuder endast dop på lördagar. Detta innebär liten valfrihet för den som önskar dop. Bestämda tider för dop utan motiveringar innebär ett oflexibelt förhållande till församlingens medlemmar.
- Många församlingar har som policy att dop endast kan ske i församlingens kyrka och kan inte kommunicera på ett begripligt sätt till medlemmarna varför denna policy finns.
- I en del församlingar finns ingen samsyn kring dop hos de anställda. Det innebär en otydlighet i kontakten med medlemmarna.
- Många församlingar tar ut en avgift för hyra av dopklänning och församlingshem, vilket innebär att en del människor inte har ekonomisk möjlighet att döpa. Som jämförelse har vi inte funnit någon församling som tar ut hyra för konfirmandkåpor.
- Få möjligheter till egna val av psalm och musik vid dop i huvudgudstjänst begränsar också den enskildes möjligheter.
- Många församlingar har inte någon rutin för hur man tar kontakt med nyblivna föräldrar, eller med ungdomar som står i avvaktan inför dop. Det innebär att en del aldrig erbjuds möjligheten till dop
- Det finns inget eller väldigt lite i församlingars verksamhet som väcker nyfikenhet eller lust att döpas.
- Det är svårt att få kontakt med församlingen. På många håll är pastorsexpeditionen bemannad få dagar i veckan och då under få timmar. Ofta finns ingen möjlighet att ta kontakt med församlingen för att boka dop via internet.
- Många människor vet inte vilken församling de tillhör.

Vi har sett att projektförsamlingarna har uppmärksammat mycket av det ovan uppräknade. En del av det har åtgärdats, annat upplevs svårare på grund av gamla strukturer, personalpolitik etcetera. För att hjälpa församlingar att reflektera kring detta har vi tagit fram materialet "Källa till liv".

- Vi ser också att det finns dålig information om dop från Svenska kyrkan på nätet, medan andra aktörer skriver väldigt mycket
- Vi använder ett "kyrkans" språk när vi informerar om dop. Detta språk är obekant och svårförståeligt för många människor
- Det skrivs inte mycket om dop/namngivning i tidningar som riktar sig till nyblivna föräldrar. Vid enstaka tillfällen har företrädare för Svenska kyrkan funnits med i artiklar. Vi ser att vi inte tillräckligt mycket tar dessa tillfällen som möjligheter att berätta om dop.

För att komplettera den information som kommersiella medier ger kring dop har vi inom projektets ram producerat en dopsajt, www.dopsajten.se.

Dopstatistiken har höjts med 5 % i Lunds stift år 2009. Det vill säga % döpta av kyrkotillhöriga går från 89 % till 94 %.

Tidigt i projektet gjordes upptäckten att församlingarna som deltog hade liten eller ingen erfarenhet av att prata om dop. För församlingarna blev då frågan kring dopstatistiken inte det man prioriterade. Det var viktigare att få igång samtal och reflektion kring dop. Det handlade först och främst om att få en gemensam bild av vad dop och dopuppföljning innebar i den egna församlingen. Under den sista delen av projektet då församlingarna skrev sina handlingsplaner kom frågan kring dopstatistiken upp och några tog tydligt med detta i sina mål. Slutsatsen är att intentionen med att höja dopstatistiken är bra, men att den inte blev relevant för församlingarna innan man gjort sin handlingsplan. Detta medför att man inte kan läsa av om projektet medfört en ökning av dop förrän tidigast 2010.

ANALYS OCH SLUTSATSER UTIFRÅN PROJEKTBESKRIVNINGENS DIREKTIV

Olika syner

I direktiven för projektet står att vi ska vara observanta på begrepp som församlingssyn, hur underliggande syn på gudstjänst, församling, kyrka, Gud, människa och världen speglas i de församlingar som vi möter. I vår reflektion ser vi att hur en församling förhåller sig till ett av dessa begrepp leder till vilken tolkning som görs av de övriga. Synerna flyter i och påverkar varandra. Vi upplever att dessa begrepp för det mesta inte är ordentligt reflekterade av kyrkans anställda och förtroendevalda. Många av begreppen används i fler än en betydelse utan att detta klargörs.

Församlingssyn

Församling är ett svårt begrepp eftersom det används i flera betydelser samtidigt och utan någon skillnad. Vi har mött följande innebörder:

- alla kyrkotillhöriga i ett geografiskt område
- alla som bor i ett geografiskt område
- alla som vistas i ett geografiskt område
- alla som kommer till verksamheten i församlingshemmet
- alla som firar gudstjänst på söndagen – Det blir än mer komplicerat i pastorat där det finns fler än en församling och mer än en kyrka.
- alla som firar gudstjänst tillsammans i en fristående dopgudstjänst benämns ofta som om dessa inte är församling.
- om medarbetare inte bor i den församling som hon/han tjänstgör i, så är församling också något som denne ibland är ett ”vi” med och ibland är församlingen ”de andra”.

Det innebär att ibland kan församling betyda ”vårt arbetslag”. Kanske förstärks detta när stiftet arrangerar utbildningar. Då ber vi deltagarna presentera sig och också ange vilken församling de kommer från. Många av deltagarna är medlemmar i en annan församling än där de arbetar, men på kursen representerar de den församling där de är anställda.

Det är lätt att Svenska kyrkan blir en servicekyrka som ska tillhandahålla dop för människor. Projektgruppen upplever att det finns en längtan i arbetslagen efter att jobba ur ett annat perspektiv. Serviceperspektivet är viktigt men att vara församling är också att tillsammans med andra vandra en bit på vägen. De anställda är bara ett redskap i det arbetet. Det finns inte tid i arbetslagen att tillsammans med förtroendevalda tänka ”församling” ur en annan synvinkel. Vi upplever att de anställda är stressade och fast i ett ekorhjul av aktiviteter och att detta är ett hinder för reflektion över vad en församling är och vad en församlings anställda ska vara till för.

Att vara församling måste stå i relation till individen och till kyrkan där man samlas och i relation till den världsvida kyrkan. De som söker oss för dop uppfattas ofta som om de inte har något att bidra med. Det betyder att församlingen inte bemyndigar människor.

Genom att enbart döpa i kyrkan markeras en syn på församling som kan tolkas som att kristet liv endast levs i kyrkobyggnaden. Den församling som också praktiserar dop i hemmet visar på en tolkning som innebär att kristet liv levs och praktiseras i hela den geografiska enheten. Innebörden av församling blir här att det inte är väggar och byggnader utan människorna som är församlingen.

Gudstjänstsyn

Man säger att söndagens huvudgudstjänst är församlingens centrum, men det är en sak att säga det och en annan sak att leva det. Om de anställda aldrig går i församlingens söndagsgudstjänst så sänder det signaler att gudstjänsten inte är det centrum som vi påstår. Det finns för lite reflektion kring hur söndagens gudstjänst ska bli tillgänglig för fler. Dop som firas som fristående gudstjänst ses ibland som en icke fullvärdig gudstjänst, man talar om att dop ska firas i församlingens mitt och menar då söndagens huvudgudstjänst.

Vilken syn som finns på gudstjänsten i en församling beror till stor del på hur arbetslaget arbetar. Om det finns ett lagarbete och en vilja att släppa in många för att påverka gudstjänstens utformning eller om det endast är ”prästens föreställning”. Vi har upplevt att man sällan pratar om vem som ”äger” gudstjänsten, varför den är viktig för församlingen, och inte heller vilken människosyn som gestaltas i församlingens söndagliga gudstjänst. Ett av målen i projektet är att undanröja onödiga hinder för dop. Vi tror att många människor vill vara med och påverka ritens utformning. Många församlingar erbjuder redan denna möjlighet när det gäller fristående dopgudstjänster. Vi menar att detta även skulle kunna gälla dop i huvudgudstjänst. Prästen måste vara trygg i sin roll för att kunna leda familjen i utformandet av dopet. Samarbetet mellan dem som ska tjänstgöra i och kring en gudstjänst är en förutsättning för att vi ska kunna släppa in dopfamiljen.

Människosyn

Vi upplever att personalen ofta ser sig som givare och den enskilde medlemmen är mottagare. Som mottagare och medlem köper man service och det känns som att man ibland sitter fast där. Vi skulle önska att anställda i fler sammanhang såg den enskilda människan som en resurs till exempel dopfamiljen. Samtalet innan ett dop är en möjlighet att mötas ur ett annat perspektiv. Anställda ska inte bara ge service. Detta är en stor utmaning för kyrkan då många medlemmar agerar utifrån uppfattningen att man betalar för det som man får.

I projektet har vi i samtalen mött en omedvetenhet om vilken människosyn som många anställda har och ger uttryck för i ord och handling. Det har varit lärorikt att försöka att sätta fokus på vilka effekter detta omedvetna ”vi och dom” tänkande kan ge. När man väl fått syn på hur man säger och därmed också signalerar så kan det öppna för förändring. Vi har mött följande människosyn under projektets gång:

- De som söker oss för dop är ”den andre” som vi ska lära ut något till, den vi möter har inget att lära oss.
- De som söker oss för dop har konstiga förväntningar och uppfattningar som vi måste försöka att informera bort, eller bara strunta i och köra vårt race.
- De som söker oss för dop har inte förstått vad dopet egentligen handlar om.
- De som söker oss för dop är en annan slags kristna än vi som arbetar i kyrkan.
- Inget arbetslag har börjat med sig själva och sin egen syn på dop, istället görs en skillnad mellan ”vi i kyrkan” = anställda och ”de som kommer” = övriga.
- Ingen tydlig reflektion över att mitt liv är väldigt likt det liv som de församlingsbor, som jag har att tjäna, lever.
- De anställda ser sig främst som hjälpare.

Syn på kyrka

Lika lite som det finns en medveten reflektion över vad det innebär att vara församling, så saknas reflektion över begreppet kyrka. Det används med flera olika innebörder samtidigt. Hur vi ser på oss själva som kyrka och på dess uppgift hänger starkt samman med hur vi uppfattar begrepp som församling och gudstjänst. Kyrkan kan vara dels byggnaden, dels församlingen. Sällan har vi mött tolkningen att kyrkan är Svenska kyrkan, och mycket sällan talas det om den världsvida kyrkan.

Världen

Vi är en del av världen. Vill vi vara ett komplement i världen eller en motsats? Projektgruppen upplever att personalen i kyrkan är rädda för att ta plats och synas. Vi har ett budskap att förmedla, men vågar vi det i den värld vi lever i idag? Vi har ett uppdrag i dopet: Gå ut och gör alla folk till lärjungar! Vad är då en lärjunge? Vad gör lärjungen?

Vi saknar reflektion över församlingens gemenskap med världen. Vi upplever att perspektiven är trånga och att man för det mesta är inriktad på den egna församlingen. På många håll finns internationella ombud och någon form av insamlingsverksamhet för internationellt stöd, men dessa grupper tycks aldrig vara förknippade med dopet eller dopets uppdrag. Vi har inte heller mött att man samtalar om dopet med sina grannförsamlingar eller med eventuella vänförsamlingar.

Gudssyn

Vi har under projektets gång mött två tydliga sätt att förhålla sig som företrädare för kyrkan. Det ena är tanken att vi måste vara återhållsamma med att prata om Gud eftersom det kan skrämja bort människor. Det andra är en stor tydlighet med att vi i kyrkan talar om Gud eftersom det är vårt uppdrag. Mellan dessa förhållningssätt finns naturligtvis en hel skala. Vi har också observerat att den syn vi har av Gud inte hänger ihop med den bild vi sprider. Att leva på dopets grund är att i handling personligen visa att vi finns till för varandra.

Gud är ett problematiskt begrepp för många av kyrkans aktiva. Många präster funderar mycket på hur Gud ska uttryckas i ett inklusivt språk, vilket bland annat leder till försök att tona ner Gud som Herre. När det gäller dopet så finns inte många samtal eller egna tydliga formuleringar om vad Kyrkohandbokens ord betyder när vi säger: ”Gud vill att vi ska leva i gemenskap med honom. Därför har han sänt sin Son, Jesus Kristus för att rädda oss från det onda. Genom dopet föder han oss till ett nytt liv, för oss in i sin kyrka och ett liv i förening med honom. Detta gör han nu med de barn som ska döpas.”

Vi har deltagit i samtal där frågan om man verkligen kan lita på att Gud verkar i dopet har kommit upp. Frågor om vad som händer med den som dör och som inte är döpt. Vi har förstått att många känner oro inför denna tanke: är det döda och odöpta barnet hos Gud eller inte? Vi har också mött stor tillit och vittnesbörd om att människor upplevt Guds närhet vid svår sjukdom. Hos kyrkans anställda finns en osäkerhet som kan tolkas som att anställda inte litar på att Gud ger och bär. Istället uppfattar många att vi som anställda ska kompensera och bjuda in till verksamheter. Bilden av att Gud är större är svår att förmedla när vi själva inte speglar oss i den utan har stora krav på egen prestation. Att lita på Gud gör skillnad i människors liv, men det är lättare sagt än gjort.

REFLEKTION

Reflektionen kring centrala begrepp som församling, gudstjänst, människa, kyrka, världen och Gud, tolkat ur den lokala församlingens perspektiv saknas. Sällan förekommer samtal om tro mellan anställda eller mellan förtroendevalda. Vi tror att reflektion över de ovanstående begreppen kan innebära en avsevärd skillnad för församlingens liv och växt. Att samtala om dessa begrepp är ett sätt att leva i sitt dop och det för människor vidare på trons väg. Det öppnar för den Lutherska tanken att vi alla har möjlighet att göra vår egen tolkning av vår tro för att sedan bryta dessa tolkningar mot andras.

BILAGOR KÄLLA TILL LIV

1. Annonser ur BLT hösten 2009
2. Insändare i BLT 31 januari 2009

LITTERATURLISTA - PROJEKTET KÄLLA TILL LIV

Bibeln, Bibelkommissionens översättning
Den svenska psalmboken
Kyrkoordning för Svenska kyrkan
Kyrkohandboken

Att växa i tro. RAST – ett projekt om dopfördjupning, Lunds stift 2005
Dop och Kyrkotillhörighet – ett pastoralt program (MIF 1995:4)
I dialog med barn, 1999
Med dopet som grund – ett lokalavdelningsmaterial, Svenska kyrkans unga Uppsala stift 2008
SKU 2000:1 förslag till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan

Andersson, Karin, Dersell, Lisa, Wernolf, Inga, Bibel för barn, Verbum 1995
Bibeln för de minsta – Engelsk-Svensk text – Ingalill Hellman-Bergsten 2001 – Libris 2001
Bondesson, Lars, Seder och bruk vid födelse och dop, Verbum 1996
Bringeus, Nils Arvid, Livets högtidsdagar, LTs förlag 1987
Carlquist, Jan och Kristiansson, Leif, Det handlar om dig, Verbum 1980
Eggehorn, Ylva, Duvan och Lejonet, Albert Bonnier 2007
Eek Jonas, Klint Stefan, Åhrman Ekh Beata, Via Mystica, Verbum 2007
Ekblad, Lars, ...och hindra dem inte, Verbum 1992
Ellverson, Karl-Gunnar, Handbok i liturgik, Verbum 2003
Hammar, Anna Karin, Skapelses mysterium, Skapelsens sakrament, Uppsala Universitet, 2009
Hansson, Mikael och Ränner, Lars-Eric, Närkontakt, Verbum 1997
Hartman, Bob, Kallai Nagy, Krisztina, Stora berättarbibeln, Argument 2008
Hartman, Hans, red, Dopet i vår tid- Bidrag till en nutida dopteologi, Ordbruket AB 2008
Larsson, Bo, Spadtag i orden, Verbum 1994
Larsson, Rune, Livets berättelser, Verbum 2005
Lundblad, Barbara K, Marking time - Preaching Biblical Stories in Present Tense, Abingdon Press 2007
Lönnebo, Martin, Frälsarkransen, Verbum 1996
Lönnebo, Martin, Bibelns pärlor, Möt berättelserna med Frälsarkransen, Verbum 2007
Möllehave, Johannes, Bibeln i berättelser och bilder, Verbum 2008
Rees Larcombe, Jennifer, Bibeln berättar, Libris 1992
Reimers, Eva, Dopet som kult och kultur, Verbum 1995
Reftel, Johan och Reftel, Kristina, Con Dios, Argument 2003
Steiner, Lars, Pekbibeln, Rabén o Sjögren 2006
Tillhagen, Carl-Herman, Barnet i folktron, LTs förlag 1983
Watts, Murray, Bibeln från början till slut, Libris 2000

LISTA ÖVER HEMSIDOR - PROJEKTET KÄLLA TILL LIV

Svenska kyrkans statistikdatabas 2006, 2007 och 2008 www.statistik.svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se information om dop
www.dopguiden.se
www.barnkop.nu
<http://dopet.namnboken.se/>
<http://amphitrite2.wordpress.com/>
<http://kimparisen.blogspot.com/>
www.kirken.no/
www.barnogtro.no
Barnas net, www.nssf.no/nettsprell/
Nettkirken, <http://barn.kfuk-kfum.no/kirke/>
www.superblink.no/
www.folkekirken.dk/
www.biblegamezone.com/